

REPORTATGE

PESCADORS AMB PLOMES

Els corbs marins viatgen als nostres rius cada hivern

1

Un dels pescadors del món animal més famosos del nostre país és el corb marí gros. És un ocell fàcilment identificable. Gros amb el coll llarg i gruixut i sovint fosc, amb un bec allargat, gruixut i ben afilat i les potes grosses i negres amb una membrana entre els dits que utilitzen per impulsar-se a l'aigua com si fossin rem.

Text: Carles Durà i Roger Jutglar
Fotografia: Arnau Soler i Josep M. Pérez

A Catalunya, el corb marí gros hi passa l'hivern i a l'hora de reproduir-se marxa al centre i nord d'Europa. Tot i que les majors densitats de Catalunya les trobem a les grans zones humides com el Delta de l'Ebre, el Delta del Llobregat i els Aiguamolls de l'Empordà, també podem trobar-lo al Ripollès, Osona o el Vallès; en rius, embassaments o en basses de cases de pagès. Els solem veure nedant al riu, pescant, capbussant-se, drets sobre roques, arbres o rescloses amb les ales obertes i de cara al vent per eixugar-se les plomes, o volant arran d'aigua com si fossin oques, això sí, quasi sempre a prop del riu.

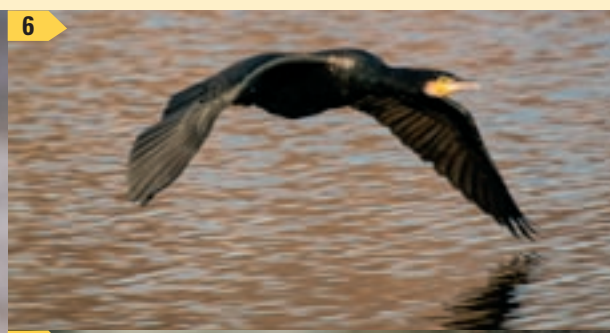
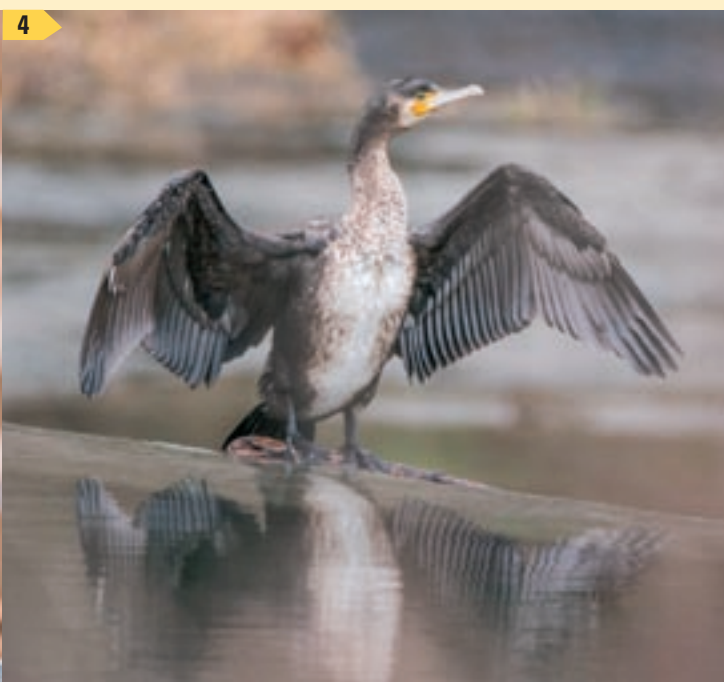
Els membres del Grup d'Anellament de Calldetenes-Osona (GACO) ja fa anys que fan un seguiment d'aquests ocells pescadors. Per fer-ho, fan censos setmanals i realitzen anellament científic. Per dur-lo a terme, primer es capturen els corbs marins, després, se'ls posa una anella metàl·lica a una pota amb un codi alfanumèric únic, que els serveix de número d'identificació. A l'altra pota, en canvi, se'ls posa una anella de plàstic amb un codi més curt que juntament amb el color de l'anella i el color dels dígits, podem saber de quin corb marí es tracta. Aquest tipus d'anelles s'anomenen anelles de lectura a distància perquè, a causa de la seva grandària, és possible llegir-les a distància, sense necessitat de tornar a molestar l'animal. Això sí, sovint és necessari utilitzar uns prismàtics o un telescopi terrestre per poder llegir l'anella. Després d'anellar un ocell, s'analitza la muda i se li prenen mesures biomètriques (pes, llargada de l'ala, del bec...), es determinen caràcters de l'ocell que no seria possible de saber sense tenir l'ocell a la mà, com l'edat, el sexe i la subespècie. Algunes vegades, durant aquest procés, els corbs marins regurgiten el peix que acaben de menjar,

la quantitat, l'espècie de peix i la llargada també queda anotat per saber-ne més sobre la seva dieta. Finalment, s'allibera l'ocell al seu medi natural. L'altre mètode de seguiment dels corbs marins és fent censos, que consisteixen en recomptes, setmanals i anuals, als dormiders de corb marins (joques) i s'anoten els corbs marins que s'han pogut identificar gràcies a les anelles que porten. La joca més gran del nostre entorn és la de la cingleira de balà, al pantà de Sau, i és de la que se n'ha fet un seguiment més llarg i constant des del GACO. Altres joques es formen en arbres o parets altes, sempre que a sota hi hagi gran quantitat d'aigua.

Durant aquests anys de seguiment, s'han aconseguit resultats interessants. Per exemple, podem intuir que aquí la majoria de corbs marins són femella, cosa que fa pensar que els mascles i femelles hivernen en zones diferents i els mascles passen l'hivern en zones més pròximes a la zona de nidificació. A més a més, també s'han trobat indicis que podem trobar les dues subespècies de corb marins europees. Fa un temps es pensava que una de les subespècies es distribuïa per la zona Atlàntica, des de l'est del Canadà cap al nord de Noruega, i les illes britàniques, a través de Grenlàndia i Islàndia (la subespècie carbo) i l'altra prefereix la zona continental del centre i sud d'Europa, tirant cap a l'est fins a la Índia i la Xina (subespècie sinensis). Tot i aquest coneixement previ, des que es van capturar ocells amb característiques de la subespècie carbo a la comarca d'Osona, ara se sospita que la subespècie atlàntica també pot aparèixer a les nostres terres però amb uns percentatges molt baixos.

Quan els corbs marins anellats per la gent del GACO marxen al centre d'Europa a criar, aquestes anelles són llegides pels ornitòlegs dels corresponents països i aquestes cites les han enviat al Grup d'Anellament de

2

1.- Alliberament d'un corb marí després d'anellar-lo 2.- Detall d'una anella de lectura a distància 3.- Comparació entre un corb marí adult (a la dreta) i un corb marí jove (a l'esquerra) 4.- Corb marí parat a una resclosa, eixugant-se les plomes 5.- Corb marins en repòs 6.- Corb marí adult en vol 7.- Detall de la cara d'un corb marí.

Calldetenes-Osona; i les anelles col·locades a altres països també poden ser llegides a Osona. Així doncs, les lectures d'anelles de fora de la comarca que s'ha pogut recopilar són d'un 25% d'Alemanya, 16,7% de Suïssa, 16,7% de Dinamarca, 12,5% a la resta de Catalunya, 8,3% d'Holanda, 8,3% de França, 8,3% a la resta d'Espanya i un 4,2 % a Suècia. Aquestes dades ens confirmen que la gran majoria provenen de l'àrea de distribució de la subespècie sinensis, tal com afirma la biografia. Es creu que les escasses lectures d'anelles de corb marins a l'estranger encara no ens donen indicis per confirmar la presència de la subespècie carbo. Per poder confirmar la presència d'aquesta subespècie, s'hauria de detectar algun individu a Osona i alguna de les zones de cria atlàntiques. Com que aquest procés pot ser molt lent i laboriós, el GACO està agafant mostres de plomes per fer-hi posteriors estudis d'ADN que ens podrien donar la clau per poder confirmar-ho. Les lectures de les anelles de corb marins anellats en diverses localitzacions indiquen que l'espècie presenta una gran fidelitat tant a les zones d'hivernada, com a les zones de

nidificació, i fins i tot, als punts de descans durant les migracions.

Amb les dades dels comptatges setmanals de les joques de corb marins, sabem que els corbs marins solen arribar a Osona a principis d'agost, tot i que arriben gradualment i la majoria d'ells ho fan la segona quinzena d'octubre. Entre la segona quinzena de desembre i la primera de març és quan podem trobar més individus. I finalment, marxen cap a les seves zones de cria aproximadament durant la primera quinzena d'abril, tot i que encara podem veure'n algun fins a finals de maig.

Pel que fa l'alimentació dels corbs marins, aquests són gairebé exclusivament piscívors (que mengen peixos) i van a buscar aquells peixos més abundants o fàcils de capturar, tant en zones d'aigua dolça com salada. Per aquest mateix motiu, els corbs marins poden ser vistos amb mals ulls per alguns practicants de pesca esportiva, ja que són capaços de reduir el volum de peix present als nostres rius. A més a més, també han rebut acusacions de ser els culpables de la disminució de la truita de riu, ja que representen un problema per a les poblacions d'aquest peix amenaçat. D'altra banda, sabem que quan el volum de peix disminueix, els corbs marins marxen per buscar un lloc amb més peix, fet que proveeix a les poblacions de peixos temps per recuperar-se. Per tant, l'estudi de la dieta dels corb marins dels membres del GACO és molt important per al seu coneixement i s'ha de tenir en compte a l'hora de prendre decisions sobre la gestió d'aquesta espècie.

Entre tots els corb marins capturats a Osona han regurgitat un total de 212 peixos. 97,2% dels quals eren peixos d'espècies invasores (87,7% rútils,

3,8% pseudorasbora, 2,4% ablets o albornells, 1,9% carpa, 1,4% barb de l'Ebre), un 1% eren peixos d'espècies autòctones (0,5% barb de muntanya i 0,5% bagra) i el percentatge restant (1,8%) correspon a espècies que no s'han pogut identificar. Els resultats de la dieta de corb marins són molt semblants als percentatges de peixos que tenim als rius. Els rútils són els peixos més pescats pels corb marins, a part de ser una de les espècies més abundants, són peixos que passen molta estona en zones obertes del riu i són més fàcilment pescats pels corb marins. Tot i aquesta preferència per peixos que passen més temps en zones més fàcilment accessibles, els percentatges de peixos pescats pels corb marins són comparables amb els percentatges de peixos que trobem al riu, en què la majoria són espècies invasores. Per tant, per a les espècies autòctones els impactes de la pesca del corb marí no són greus i els corb marins ens són una ajuda a l'hora de controlar el creixement de les poblacions de peixos més abundants.

Actualment, la dinàmica de poblacions de peixos als nostres rius està desestabilitzada, i tot indica que és degut a la introducció d'espècies invasores. Segons dades del Centre d'Estudis de Rius Mediterranis, els percentatges de peixos autòctons s'ha reduït a fins un aproximadament 2% del volum total de peixos (tram del riu Ter des de Torelló fins a Susqueda). Les espècies introduïdes són la segona causa de pèrdua de biodiversitat al món i necessitem gestionar els nostres rius per reduir-ne el nombre, recuperar la salut dels nostres rius i afavorir les espècies autòctones com les bagres, les truites, els barbs de muntanya o les anguilles.